

Korte Impressie Start Jaar van de Ruimte

“Wie maakt Nederland?”

Zo'n 500 deelnemers, met name bestuurders en ambtenaren van Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen, werkzaam in de RO, kwamen in de beurs van Berlage bijeen om de start van het Jaar van de Ruimte bij te wonen.

Door: Margot de Cleen

Over de auteur:

Margot de Cleen is lid van de redactie van het tijdschrift Bodem en werkzaam bij Rijkswaterstaat WVL

In 1987 bracht het Rijk een Toekomstvisie Ruimte uit, waarin de ruimtelijke ontwikkelingen tot 2015 werden geschetst. Deze werden uitgewerkt in de 4e Nota Ruimtelijke Ordening en de 4e Nota Extra (VINEX). Opmerkelijk hierin was de link die werd gelegd tussen RO en economische ontwikkeling, wat op dat moment nieuw was. Tot die tijd was de RO met name gericht op het structuur geven aan de wederopbouw en de vraag naar infrastructuur en woningen. Nu is het 2015. Ziet Nederland eruit zoals geschetst in deze visie? Welke ontwikkelingen komen er op ons af en hoe willen we Nederland verder inrichten? Het Jaar van de Ruimte staat bij deze vragen stil en wil dit jaar gebruiken om een Nationale Omgevingsvisie op te stellen.

MAATWERK

Na de opening door Andrea van Pol, presentator van “de slag om Nederland” en Yves de Boer, voorzitter van het jaar van de Ruimte, geeft de Minister een inleiding. Zij laat zien dat Nederlanders, getuige de kijkcijfers bij “Nederland van boven” sterk betrokken zijn bij de beleving van hun omgeving. Ze schetst een beeld van de wijze waarop de inrichting in Nederland steeds slimmer zal worden en meer maatwerk zal bevatten door het inzetten van ICT voor vervoer, klimaatbeheersing en waterveiligheid. Een grote rol ligt dan ook bij de lokale overheden en maatschappelijke partijen. De

Minister wil in het jaar van de ruimte vooral inzetten op concrete projecten, concrete kennis om lokaal kwaliteitsverbetering te realiseren en een soort ‘A-Team O-(mgevings)team), voor lokale praktische initiatieven.’ Daarnaast wil de Minister inzetten op een Nationale Omgevingsvisie. Deze sluit aan op de Omgevingswet waar op dit moment aan wordt gewerkt en waar milieu en RO samen in opgaan. Het Jaar van de Ruimte zal ingrediënten voor deze Nationale Omgevingsvisie aanleveren. Hier ligt dan ook een kans om het natuurlijk kapitaal en, de diensten van het bodem-water-sedimentsysteem, te verbinden met landmanagement en ruimtelijke inrichting.

Inrichting van Nederland wordt steeds slimmer en zal meer maatwerk bevatten

POSITIEVE START

Na de Minister, geeft Maarten Hajer, directeur van het PBL, een beschouwing vanuit het verleden via het heden naar de toekomst. Een positieve start, in acht nemende dat Nederland een zeer dicht bevolkt land is. De leefbaarheid in Nederland is, mede door de inrichting, een voorbeeld voor de internationale gemeenschap, waar de verstedelijking in snel tempo toeneemt en gezocht wordt naar voorbeelden voor verduurzaming van de leefomgevingskwaliteit. Nederland is in deze een exportproduct en heeft kennis beschikbaar. Verder aandacht voor krimp en groei, toenemende verstedelijking, Nederlandse steden als deel van een globaal steden netwerk, het belang van ICT voor sociale vernieuwing. En, een veranderende samenleving en eisen aan de omgeving, zoals steeds verdere integratie van wonen en werken, voedselproductie in en bij de stad, zelf energie opwekken en overname van nutsfuncties. Dit heeft consequenties voor publieke sturing, ook bij de inrichting van de omgeving. Flexibiliteit is geboden. Wat zijn dan ingrediënten voor een Nationale Omgevingsvisie? Duidelijk een vraag die met name

Jaar van de Ruimte
2015

bij de samenleving neergelegd moet worden. Een uitdaging voor het Jaar van de Ruimte en een mogelijkheid om vanuit het Jaar van de Bodem input aan te leveren.

NEELIE KROES EN HANS ALDERS

Na deze inleidingen krijgen de oud bewindslieden Neelie Kroes en Hans Alders het woord. Neelie Kroes gaat met name in op het belang van ICT en innovaties bij de verdere inrichting van Nederland. Daarbij verwijst ze natuurlijk naar het programma *Startup Delta*, waar zij zelf bij betrokken is en de internationale positie van startups. Deze beginnende bedrijfjes willen nieuwe ontwikkelingen in Nederland versterken, en innovatieve buitenlandse startups overtuigen om zich hier te vestigen.

Hans Alders gaat in op de energietransitie en de ruimtelijke betekenis hiervan. Hij geeft aan dat door de veranderende samenleving de grip van de publieke sector verandert en dat de publieke sector nog geen antwoord heeft op allerlei initiatieven in de samenleving. Dat maakt het lastig schattingen te geven over de richting die de ruimtevraag opgaat en om investeringen te doen in het ruimtelijke domein.

LEERLINGENWEDSTRIJD

Ook jongeren worden betrokken bij het Jaar van de Ruimte. Zo organiseert het jaar samen met de KNAG de leerlingenwedstrijd 'Atlas van de Toekomst'. Hoe denken leerlingen over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in Nederland? Is een deel van ons land dan veranderd in water? Woont bijna iedereen in een stad? Zijn alle daken bedekt met zonnepanelen?

DEELSESSIES

Naast deze plenaire activiteiten zijn er verschillende deelsessies waarin maatschappelijke opgaven en ruimtelijke uitwerking samenkomen. Zo is er een sessie over het integreren van Water en

Ruimte gericht op adaptatie aan klimaatverandering, de transformatie van de energievoorziening, het versterken van de internationale positie, gezondheid en veiligheid, het benutten van bereikbaarheid, infra en ict, het creëren van innovatie en productiemilieus, de groene legenda en over de vraag of landbouw ruimtelijke sturing nodig heeft.

Uit de bijeenkomst komt naar voren dat Ruimtelijke Inrichting vanuit de overheden op grote belangstelling kan rekenen. De overheden worstelen wel met de vraag op welke wijze invulling gegeven kan worden aan de eisen en wensen die de veranderende samenleving heeft. Ook al wordt de rol van burgers en andere stakeholders gezien, ze waren nog niet aanwezig. Zoals een Belgische deelnemer aangaf: Nederland wil graag flexibiliteit en vrijheid bieden voor de ruimtelijke inrichting, maar dan wel door de overheid geregisseerd.

MAAKBAARHEID

Ten aanzien van de toekomstige veranderingen in de Nederlandse inrichting staat de maakbaarheidsgedachte prominent voorop. De rol van het natuurlijk systeem bij de verdere inrichting en ontwikkeling staat nauwelijks op het netvlies van degenen die bij de start aanwezig waren. Hier ligt dan ook een grote kans voor verbinding met het Internationaal Jaar van de Bodem. De Nederlandse werkgroep Jaar van de Bodem kan samen met haar netwerk invloed uitoefenen op de Nationale Omgevingsvisie door bij te dragen aan de debatten en actief het belang van het bodemwater-sedimentsysteem bij verdere inrichting naar voren te brengen. De Rijksadviseur voor het landschap zal in elk geval enkele opstootjes organiseren waar inbreng mogelijk is en het Initiatief Bewust Bodemgebruik zet in op het organiseren van een aantal debatten waar het Jaar van de Ruimte en Bodem samen komen.

Het verslag en de presentaties van de (deel)sessies zijn terug te vinden op de site www.wiemaaktnederland.nl